

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1500/2016
27.10.2016. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија Весне Поповић, председника већа, Лидије Ђукић и Божидара Вујичића, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Никола Тадић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде и државне управе, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Новом Саду, ради накнаде рехабилитационе штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1315/16 од 09.06.2016. године, у седници одржаној 27.10.2016. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1315/16 од 09.06.2016. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 372/15 од 10.12.2015. године, ставом првим и другим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев, па је обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете – рехабилитационог обештећења, исплати укупно 2.200.000,00 динара, од чега по 600.000,00 динара на име претрпљеног страха и физичких болова и 1.000.000,00 динара на име накнаде за претрпљене душевне болове због повреде слободe и права личности, а све са законском каматом почев од пресуђења до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је део тужбеног захтева преко досуђених а до тражених износа (ближе одређених овим ставом изреке) са припадајућом каматом, као и захтев за накнаду трошкова поступка.

Пресудом Апелационог суда Новом Саду Гж 1315/16 од 09.06.2016. године, жалба тужиоца је одбијена, а жалба тужене делимично усвојена, а делимично одбијена, па је преиначена првостепена пресуда у усвајајућем делу тако што је обавеза тужене на исплату накнаде нематеријалне штете за претрпљене физичке болове и страх снижена са износа од по 600.000,00 динара са затезном каматом од 10.12.2015. године до исплате, на износе од по 300.000,00 динара, а одбијен је тужбени захтев за исплату разлике - преко ових износа са споредним потраживањем на име камате на ту разлику. У преосталом делу првостепена пресуда је потврђена.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену тужилац је изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП, ("Службени гласник РС", бр.72/11 и 55/14), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не указује на друге повреде поступка због којих се ревизија може изјавити, применом члана 407. став 1. ЗПП.

Према чињеничном стању на коме је заснована побијана одлука, тужилац је рођен ... године у ... Пре рата бавио се земљорадњом. За време окупације није сарађивао са окупатором, већ је материјално помагао НОБ. Од 05.01.1944. године био је припадник Првог фрушкогорског одреда, а касније је пребачен у Босну и у Трећу војвођанску бригаду. У Тузли је заробљен од стране Немаца, који су га одвели најпре у Брчко, а затим у Београд, а приликом повлачења Немаца одведен је најпре у Аустрију, а потом и у Немачку, где је остао до априла 1945. године. Године 1947. постао је члан СКОЈ-а, а потом и члан КПЈ, где је, до хапшења, био организациони секретар Месног комитета Народне омладине, а за овај свој рад није добијао плату. Међутим, решењем Народног одбора, 2. реона, Града Београда, број 525/49 од 09.09.1949. године, оглашен је кривим за прекршај из члана 6. Закона о прекршајима против јавног реда и мира НР Србије, због чега је у циљу преваспитавања упућен на друштвено користан рад у трајању од једне године. Ухапшен је 17.06.1949. године и одведен у притвор у Жабал, одакле је пребачен у затвор у Новом Саду, а потом на Голи Оток, одакле је пуштен на слободу у септембру 1950. године. Решењем Окружног суда у Новом Саду Рех-39/07 од 03.12.2008. године, усвојен је захтев за рехабилитацију овде тужиоца, АА и утврђено да је наведена одлука Народног одбора ништава од тренутка њеног доношења, те да су ништаве и све њене правне последице.

Судови су утврдили и да су припадници милиције, већ у току транспорта до Голог Отока, тукли тужиоца, псовали га и називали погрдним именима, да су га по доласку на оток тукли и затвореници и припадници милиције, да је смештен у бараку бр.10, изгладњиван је, те је био изложен нељудском и понижавајућем третману, као и свакодневном дугом физичком раду, те је био примораван да вади песак из мора чак и по хладноћи. После пуштања на слободу (у септембру 1950. године), тужиоца су стално пратили УДБ-ини срадници. Није могао да нађе посао, већ се запослио тек после годину-две дана и то као зидар, а после неког времена као магационер у Чурушком пољопривредном добру. Касније је радио на железници разне послове, а пре пензионисања радио је као чувар пруге. Пензионисан је 1979. године. Пре подношења тужбе, тужилац се 12.09.2012. године обратио туженој захтевом за рехабилитационо обештећење, али није прихватио понуду рехабилитационе комисије Министарства правде, налазећи да она не представља правично обештећење.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, судови правилном применом материјалног права из члана 26. став 3. Закона о рехабилитацији („Сл. гласник РС“ бр.92/11), налазе да тужилац има право на накнаду нематеријалне штете за претрпљене физичке болове и страх, као и за душевне болове због повреде слободe и права личности, у складу са законом којим се уређују облигациони односи, па даље правилно налазе да се висина штете има одмерити применом члана 200. Закона о облигационим односима.

Врховни касациони суд налази да су неосновани ревизијски наводи тужиоца о погрешној примени материјалног права код одређивања висине правичне новчане накнаде нематеријалне штете.

Тужилац је имао 24 године када је осуђен и лишен слободe због политичко-идеолошких разлога и на издржавању казне је провео 1 годину 4 месеца и 26 дана. Већ од момента транспорта до Голог Отока он је физички и психички злостављан, као и у току боравка на отоку, где је провео нешто више од годину дана, где је трпео физичке болове и страх због батинања, изгладњивања, свакодневног предугог физичког рада, који је обављао и по хладноћи у води-мору, те нехуманог и нељудског опхођења руководиоца логора. Тужилац је страх трпео и након пуштања на слободу, с обзиром да је његово понашање праћено од стране сарадника УДБ-е. Због ове осуде није могао одмах ни посао да добије, а осуда је утицала и да његов углед и част буду повређени у месту у ком је рођен и живео, а у коме и данас живи.

Узимајући у обзир све наведене чињенице, као и циљ коме накнада нематеријалне штете служи (члан 200. став 2. Закона о облигационим односима), износи досуђени побијаном одлуком за физичке болове и страх, као и за претрпљене душевне болове које је тужилац трпео због повреде слободe, угледа и части, као права личности, правилно су и адекватно одмерени, јер по налажењу Врховног касационог суда, представљају правичну накнаду тражених видова нематеријалне штете. Наиме, правична накнада нематеријалне штете, као облик отклањања штетних последица, с обзиром да реституција по природи ствари није могућа, састоји се у исплати суме новца, као сатисфакцији за претрпљену нематеријалну штету, да би се код оштећеног успоставила психичка и емотивна равнотежа која је постојала пре штетног догађаја, у мери у којој је то могуће, а за претрпљене патње и душевне болове које је трпео. При том, правична новчана накнада не сме бити циљ, већ мора бити средство за ублажавање претрпљене нематеријалне штете, а не сме погодовати ни тежњама које нису спојиве са њеном природом и сврхом (подстицање лукративних мотива или комерцијализација личних добара).

Имајући ово у виду, Врховни касациони суд налази да је другостепени суд правилно ценио све релевантне (утврђене) чињенице, које утичу на одмеравање висине накнаде штете, на основу члана 200. став 2. Закона о облигационим односима, узимајући у обзир и године старости тужиоца у време лишења слободe, интензитет и дужину трајања душевних болова, као и време протекло од настанка узрока који је довео до оваквих последица и време протекло од престанка душевних болова, па основано налази да правична новчана накнада тужиоцу, на име рехабилитационе накнаде, у виду претрпљених физичких болова

и страха, као и душевних болова због повреде слободе и права личности, укупно износи 1.600.000,00 динара.

Преко досуђеног износа на име накнаде ових видова нематеријалне штете, тужбени захтев је неоснован, јер досуђивање у већем износу не би одговарало значају повређеног добра и циљу коме накнада служи, што је значајно код одређивања висине накнаде нематеријалне штете, на основу члана 200. став 2. ЗОО, а што и ревизију тужиоца чини неоснованом.

На основу изнетог, применом члана 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Весна Поповић,с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**